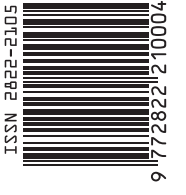

Mimariyet

www.milliyet.com.tr

2023 | Yıl: 3 | Sayı: 27

CAJA by Maxx Royal

Bodrum'un Hebil Koyu'nda GEOMIM tarafından tasarlanan CAJA by Maxx Royal oteli, ziyaretçilerin körfez deneyimini güçlendiren, kent kimliğinin ölçek ve yekpare ifadesi ile doğa ve yarı açık ilişkilerle bezenmiş yapılardan oluşan sakin bir Ege köyü olarak hayal edilmiş. Projenin ilerideki etapları da aynı kumsal paylaşacağı ve genel yerleşimde planlanan yaya aksları ile sahile yaklaşacağı

için ortak alanların maksimize edilmesine önem verilmiş. 1980'li yıllarda Bodrum'da revaçta olan konut tarzından izler taşıyan projede, kent kimliğinin ölçek ve yekpare ifadesi ile doğa ve yarı açık ilişkilerle bezenmiş yapılar ortaya çıkarılmış. Peyzaj tasarımı ise mevcut doğal koşulların restorasyonu ve zenginleştirilmesi fikriyle ele alınmış. (Sayfa 14)

SÖYLEŞİ

Herkes İçin Mimarlık:

"Başka bir gelecek ve başka bir mimarlık, bugünden yaptığınız, sürdürdüğünüz, paylaştığınız sürece mümkün..." (Sayfa 10)

İÇ MİMARİ Denizbank Galeri

(Sayfa 16)

RETROSPEKTİF David A. Chipperfield

(Sayfa 18)

SÖYLEŞİ

Herkes İçin Mimarlık:

“Başka bir gelecek ve başka bir mimarlık, bugünden yaptığınız, sürdürdüğünüz, paylaştığınız sürece mümkün...”

Depremden etkilenenlerin bir araya gelebileceği, ortak paylaşımına olanak sunan geçici bir topluluk merkezini Kahramanmaraş'ta hayata geçirmek için çalışan Herkes İçin Mimarlık Derneği ile bölgede kullanıcıların katılımı ve farklı kolektifler ile iş birliği içinde yürüttükleri çalışmaların yanı sıra toplumsal angajmanlı ve demokratik mimarlığın geleceği hakkında konuştuk.

Ozan Güzelce

Yasemin Şener Herkes İçin Mimarlık 2011 senesinde bir grup mimarlık öğrencisi ve yeni mezun mimar tarafından kuruldu. Geçen 12 sene içerisinde nasıl bir yol aldı? Bu yolculukta neler öğrendi, kendini nasıl geliştirdi?

Herkes İçin Mimarlık Herkes İçin Mimarlık Derneği, farklı uğraşlardan gönüllü öğrencilerin ve profesyonellerin bir araya gelerek ülke ve dünya genelinde karşılaşılan sosyal sorunları yaratıcı yollarla gündeme getirebildikleri, bu sorunlar hakkında farkındalığı arttırmak için mimarlık ve tasarım alanlarından çözüm yolları üretmek üzere harekete geçebildikleri bir platform olma niyetiyle kuruldu. Dernek tüzüğünde yer alan kuruluş hedeflerinde mimarlığı katılımcı bir şekilde yapmak, mimarların toplumsal meseleler hakkında sorumluluk almasını teşvik etmek gibi niyetler var. 12 yıldır bu hedeflerde bir değişiklik olmadı ve alınan yol buna bağlı olarak çok gelişti ama pek değişmedi. Bugüne kadarki söylemlerinde gelecekte devam etmeyebileceği ara ara dillendirilmiş olsa da yazılı olmayan

devamlılık, uzun soluklu olma gibi hedeflerden de bahsetmek mümkün. 12 yıllık süreç bu devamlılığın öğrenilmesinin yolu olarak değerlendirilebilir. Açık ve sabırlı olmak, sabırla birlikte direnç kazanmak, temasları ve öğrenilenlerin birikimini canlı ve gelişen bir bellek olarak sürdürmek bu devamlılığı sağlayan en önemli unsurlar oldu diye düşünüyoruz.

YŞ Herkes İçin Mimarlık'ın amaçları ve üretim felsefesi hakkında neler söylersiniz?

HİM Ana amacımız mimarlık ortamının toplumsal meseleler hakkında daha fazla inisiyatif almasını sağlamak, kendimizin de bu yönde işler ortaya koymasını ve buna alan açabilmesi. İşlerimizin hayata geçirilmesinde; projeyi mekanın kullanıcıları ve sürece dahil olmak isteyen katılımcılar ile beraber tasarlamak ve uygulamak, atık malzeme ileri dönüşümleri, yeni malzeme/detay deneyleri üretmek gibi yaklaşımlar üzerinden ilerliyoruz. Bu şekilde çalışmak, her ne kadar bir eğitim kurumu olma iddiasında olmasak da, amaçlarımızdan bir diğeri olan mimarlık eğitimine yeni bakış

Herkes İçin Mimarlık ve Oyun Parkı Kolektifi'nin çikma malzemelerden ürettiği oyun parkı malzemeleri montajı.

Herkes İçin Mimarlık, Oyun Parkı Kolektifi ve Kaf Komün dayanışması ile üretilen oyun parkı birimleri.

açıları kazandırmak fikrini de besliyor. Hatta sadece lisans değil, lisans öncesi ve sonrası tasarım ve mimarlık eğitimi hakkında üzerine düşünmemizi, fikirler geliştirmemizi sağlıyor. Üretim felsefemizi adlandıracak olursak da buna 'birlikte yapmak' diyebiliriz.

YŞ Çalışmalarınız hangi dayanışma modellerine ve yaklaşımlara dayalı olarak ilerliyor?

HİM Tüm süreçlerimizi 'katılımcılık' esasına üzerine organize etmeye çalışıyoruz. Katılımcılığın modellenmiş biçimleri var ancak biz bunu bir model olarak tarif etmekten hep imtina ettik, şüphe duyduk. Çünkü bu tarifleri yaptığımızda sorumlulukların es geçildiği ya da şu anda birçok kurumun, şirketin kullandığı, güzel gözükme çabasındaki şekilci durumlar çok olası oluyor. Katılımcılık baştan itibaren dahil olanları gönüllü yerine katılımcı olarak adlandırmamızda da fark ettiğimiz, sadece dilimizde değil düşünme biçimimizde olan bir durum. Bunu sağlayan da süreçlerin açık olması, baskıcı bir işveren müşteri ilişkisinde ilerleyebilecek işler yapmamak gibi tercihlerimiz. Katılımcılık kadar önemseydiğimiz bir diğer durum da sorumluluk. Bu bizden beklentileri bilen bir pozisyondan, bir dayatma olmadan karşılamak ve yapabiliriz dediğimiz işleri en azından bizden kaynaklanan sebeplerle yarıda bırakmamakla ilgili. Bunların ışığında katılımcı bir şekilde yapabileceğimiz ve sorumluluğunu alabileceğimiz kentsel ve kırsal alandaki işlerde, toplum yararına ve toplumla birlikte çalışan bir mimarlık ortamı oluşmasına katkı sağlamak amacıyla ilerliyoruz.

YŞ Farklı disiplinler ve kolektifler ile iş birliklerinin üretimlerinizde nasıl bir rolü bulunuyor?

HİM Dernek bünyemizde mimar, iç mimar, şehir bölge plancısı, inşaat mühendisi, sosyolog meslek gruplarından 116 üyemiz bulunuyor. Üye yapımızın başlangıçta daha farklı olmasını hayal etmiştik ancak ağırlıklı olarak mimarlık ve tasarım alanlarından üyelerimiz oldu. Üyelerin dışında 12 yıl içerisinde Türkiye'nin hemen her bölgesinde, kentsel ve kırsal alanlarda toplum yararına projelerde ise 1000'in üzerinde katılımcıyla çalıştık. Bu katılımcılardan bazılarının daha sonra üye olmasıyla üye sayımız da organik olarak artmış oldu. Üye ve katılımcılar arasında tasarım alanı baskınlığı kıran ise kurduğumuz iş birlikleri oldu. Bugüne kadar 120'nin üzerinde kurum

ve ekiple ortaklık yaptık. Bunlar arasında müdürlükler, belediyeler, STK'lar, kooperatifler, okullar, öğrenci toplulukları, inisiyatifler gibi birçok farklı yapı, ilgi ve uzmanlıktan oluşumlar var. Ortaklıklardaki bu çeşitlilik kuruluştan itibaren istediğimiz mimarlık alanı içinde sınırlı kalmamızı, karşılıklı öğrenme niyetlerimizin gerçekleşmesini sağladı. Bu öğrenme süreçleri, yapımızın ve işlerimizin katılımdan gelişerek devam etmesini sağlayan en önemli etkenlerden biri oluyor.

YŞ Birçok genç mimar ve tasarımcı, üniversitelerde aldıkları eğitim ya da ofislerde edindikleri mimarlık anlayışları dışında sosyal angajmanlı tasarımla ilgilenmeyi ve sivil bağlamda etkin bir aktör olmayı tercih ediyor. Bu yönelimi sizler nasıl değerlendiriyorsunuz?

HİM Mimarlık pratiğinin alışlagelen işleyiş modelinde sermaye ile ilişkisi, toplumsal faydadan oldukça uzak şekillenmiş durumda. Ama mimarlık bir yapı yapma pratiğinden öte insanla ve toplumla doğrudan ilişkili olan bir disiplin. Çoğu akademik öğretimi, eğitim sürecini de bunun üzerinden şekillendiriyor. Bu anlamda sermaye ile doğrudan ilişkili model, aslında mimarlığın kendini gerçekleştirme halinden biraz uzak bir yerde. Dünyada da artık birçok örneğini gördüğümüz katılımcı odaklı ve toplumsal fayda üzerinden inşa edilen mimarlık ve kent anlayışı; başka bir mimarlığın mümkün olduğuna dair umut vadediyor. Bunun çabası ve inşası üzerinde denemeler yapmak, sadece bugün için değil, hatta özellikle sonrası için fark yaratacağını umut ettiğimiz bir ihtimal kurguluyor. Genç mimar ve tasarımcılar için de çalıştıkları yerlerde yapılan işleri ve yapma biçimlerini bu bakış açılarından sorgulamalarının, ya da uzun zamandır karşı karşıya geldikleri işsizlik gerçeğinin, sosyal angajmanlarla daha çok ilgilenmelerini sağladığını düşünüyoruz.

YŞ Herkes İçin Mimarlık Derneği olarak bu tür eğilimleri olan mimar ve tasarımcıların katılımı için nasıl bir ortam sunuyorsunuz?

HİM Herkes İçin Mimarlık Derneği proje kurgularında açık çağrı refleksi ile hareket eden bir oluşum. İlk aşaması, talep eden bölge halkı ile birlikte işleyen tasarım süreci için yapılan açık çağrılar oluyor. Buradan toplanan verilerle, sonrasında bir tasarım

süreci ilerliyor. Bu aşamada projede aktif rol almak isteyen tüm katılımcıların, dernek üyesi olsun olmasın tüm süreçte inisiyatif alabilme motivasyonuna sahip olmasını önemsiyoruz ve elimizden geldiğince teşvik ediyoruz. Bir başka açık çağrı da inşa sürecinde oluyor. Burada da tasarım ekibinden devam edebilenler olduğu gibi, inşa sürecinde aktif rol alamayanlar oluyor ve yeni ekip arkadaşlarına ihtiyaç duyuyoruz. Veya bazen proje büyüklüğüne ve süresine göre ekstra iş gücüne ihtiyaç duyabiliyoruz ve yeniden bir açık çağrı süreci başlıyor. Yine birlikte öğrenme ve yapma pratiğine oldukça katkısı olan süreçlerden biri de inşa süreci oluyor. Dernek üyeleri de genellikle bu tür açık çağrılarla bir arada çalıştığımız katılımcılardan oluşuyor. Derneğin iş yapma modelinde ve işleyişinde kendini konforlu hissetmesi, bunu deneyimlemesi ve sonrasında inisiyatif alabilecek motivasyona sahip olacağına ikna olması en sağlıklı bu şekilde oluyor bizce.

YŞ Herkes İçin Mimarlık Derneği'nin ağırlıklı olarak üzerinde çalıştığı konular hangileri?

HİM Çalıştığımız konular arasında atıl köy okullarının dönüşümü, topluluklar için üretim ve paylaşım mekanları, kentsel mekanların ortak kullanıma yönelik tasarlanması, örgün eğitim mekanlarının çağdaş pedagojik uygulamalara uygun dönüştürülmesi, sosyal konut araştırmaları gibi başlıklar bulunuyor. Bugünlerde ise daha önceleri fikir egzersizleri yaptığımız afetler konusunda, afet sonrası yeniden inşa ihtiyaç ve imkanları üzerine yoğun olarak çalışmalara devam ediyoruz.

YŞ HİM'in Kahramanmaraş'ta hayata geçirdiği geçici topluluk merkezi projesinin kapsamından söz edebilir misiniz?

HİM Proje, afet sonrası acil durum konutları için belirlenmiş alanlarda, göz ardı edilen ancak afetzedelerin bir araya gelmesine ve normalleşme sürecini destekleyici faaliyetlere aracılık edecek ortak paylaşıma olanak tanıyan geçici bir topluluk merkezi inşa edilmesini önermektedir. Proje için odaklanılan bölge ilk olarak Kahramanmaraş oldu. Depremden iki hafta sonra, bu topluluk merkezinin yerini belirlemek ve süper kerpiç tekniği ile yapacağımız diğer bir projemizin İTÜ ve İYTE'deki laboratuvar süreçlerinde kullanılmak üzere toprak numunesi almak amacıyla Kahramanmaraş'a gittik. Bu gezide

-Herkes İçin Mimarlık ve Oyun Parkı Kolektifi ve Kaf Komün dayanışması ile üretilen oyun parkı birimleri.

Herkes İçin Mimarlık, All Hands and Hearts ekibi, topluluk merkezi strüktürü.

gördüğümüz Dulkadiroğlu Sümer Mahallesi, Pazarcık Bağdınisağır Mahallesi, Elbistan Konteyner Kent Alanı, Türkoğlu 23 Nisan Parkı gibi keşiflerin ardından Kaf Kolektif'in konuştuğu Sümer Ortaokulu'nda açık, yarı açık ve kapalı mekanlar içeren ilk topluluk merkezini konumlandırma kararı aldık. İlk durağımız ve partnerimiz olan Kaf'ın mahalleyle dair uzun vadeli projeksiyonları, mahalleliyle kurmuş oldukları ilişkiler ve bizim karşılıklı ortak niyet diyalogumuz bu kararın verilmesinde etkili oldu.

Mayıs başında bitirmeyi hedeflediğimiz merkezin amacı, depremlerle birlikte kaybedilen -belki öncesinde de zayıf olan- bir araya gelmeyi sağlayan sosyal altyapılar oluşturmak. Bir sofa, bir oturak etrafında bir araya gelmek kadar, istenildiğinde yalnız kalabilmenin de önemli bir ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Bu ihtiyaçlar birlikte bir şeyler izlemek, dinlemek, tartışmak, üretmek, öğrenmek şeklinde çoğaltılabilir. Topluluk merkezinin, hem bazı noktalarda özelleşen hem de ihtiyaca göre değişebilen bir yapıda olmasını istiyoruz. Bunları yaparken de hem destek olmak isteyen katılımcıların hem de mahallelerdeki kullanıcıların tasarım ve uygulamaya dahil olduğu süreçler kurguluyoruz. Katılımcı süreçlerin (12 yıldır sürdürdüğümüz çalışma yöntemi olmasının yanı sıra) deprem sonrasında insanları edilgen, yardım alan pozisyonundan çıkarıp kendi ihtiyaçlarına karar veren, kendi mekanlarını dönüştürenler olmalarına; bu süreci belki yeni inşalarla sürdürmelerine teşvik etmesini umuyoruz. STDV (Sivil Toplum için Destek Vakfı) ve Turkey Mozaik Foundation desteği ile gerçekleştirdiğimiz projenin tasarım çalışmalarının başlangıcında 4-5 Mart tarihlerinde Tasarım Atölyesi Kadıköy'de bir atölye yapmak için açık çağrı yapmıştık. Üç gün açık tuttuğumuz başvurulara çok yoğun ilgi oldu. Başlangıçta düşündüğümüz 30 kişilik kontenjanı, gelen 410 başvuru sonrasında esnetip, 45'e çıkardık. Bu olumlu bir gelişme oldu. Optimum bir sayıyla, keyifli ve verimli bir atölye geçirdiğimizi düşünüyoruz. Altı ayrı masada çalışılan atölyede, aldığımız fon miktarınca karşılayabileceğimizi düşündüğümüz malzeme ve üretebileceğimizi düşündüğümüz alan büyüklüğü bir belirleyici oldu. Açık ve kapalı mekanlar olmak üzere yaklaşık 100 m2 için 6 m3 ahşap ve 25 kontrplak olarak

belirlediğimiz bu atölye girdisine çok bağlı kalmamakla beraber, bu miktarlardan özellikle alan büyüklüğü, grupların nasıl farklı şekillerde kullanılabileceğinin bir araştırma verisine dönüştü. Bölgedeki üretim ve yaşam alışkanlıkları üzerine düşünmenin yanı sıra yeni oluşan durumda özellikle çocuk ve kadınların ihtiyaçları tasarım fikirlerini yönlendirdi. Topluluk merkezinin yerleşkesine yönelik çalışmaların yanı sıra mutfak, tuvalet, oyun birimi, hayvan barınağı, sebze yatağı gibi farklı ölçeklerden fikirler derlendi ve tasarlandı. Özellikle yaklaşan yaz mevsimi için gölgelik detayları önemli bir konu başlığıydı. Bu atölyeden çıkan fikirleri sonraki günlerde çalışmaya devam ettik ancak, detayları sahada bulunmadan netleştiremeyeceğimizi fark ederek 22 Mart'ta sahaya geri döndük ve o günden beri dönüşen ekiplerle sahada çalışmaya devam ediyoruz. Yerleşeceği yer itibarı ile 60 m2'lik bir yapıya dönüşen topluluk merkezinin inşaatına üyelerimiz, kullanıcılar ve katılımcıların yanı sıra All Hands and Hearts ekibi de destek oluyor. Topluluk merkezinin yanı sıra bizim de dahil olduğumuz Oyun Parkı Kolektifi'nin çıkma malzemelerden ürettiği oyun parkının okul bahçesine yerleştirme işine, Kaf Kolektif'in gençler ve çocuklar için yaptığı pavilyon inşasına ve alandaki diğer inşa faaliyetlerine destek oluyoruz. İnşa faaliyetlerinin haricinde yemek ve yardım faaliyetlerine de dahil oluyoruz.

YŞ Proje ne tip bir inşa yöntemiyle hayata geçiyor? Kullanılan malzemelerden bahsedebilir misiniz?

HİM Topluluk merkezi için ahşap ile çalışıyoruz. Ahşap dernek olarak uzun süredir işlerimizde kullandığımız bir malzeme. Bazı noktalarda daha ustalık istese de katılan herkesin yapım sürecine dahil olmasına imkan verdiği için katılımcı süreçler açısından anlamlı bir malzeme tercihi oluyor. Temel ve ahşap bağlantıları için beton ve metal parçalar da kullanıyoruz. Bu projedeki metal ayakları toprağa gömdüğümüz çıkma lastiklerin içine döktüğümüz betona tutturuyoruz. İstenildiğinde uzun yıllar kullanılabilecek ancak yine de istendiğinde sökülebilir geçici bir yapı olmasını düşündüğümüz topluluk merkezinin bu tekil ve kendi kalıbının içindeki betonlar da gerektiğinde tüm malzemelerle sökülebilir/

taşınabilir olma imkanı veriyor.

YŞ Süper kerpiç inşa modelinin ne tür avantajları ve faydaları bulunuyor?

HİM Toprak uzun süredir üzerine konuşup, düşündüğümüz; üyelerimizden ve dostlarımızdan bazılarının yapı üretme deneyimleri olan bir malzeme. Biz, işlerimizde toprak bir yapı bugüne kadar yapmamıştık; toprak sıva yapma noktasında kalmıştık. Ancak geçmiş inşa deneyimlerinin yanı sıra akademik olarak da toprak üzerine çalışan üye ve dostlarımız depremin ikinci günü bir araya gelerek toprakla inşa imkanlarını tartışmaya başladılar. Süper kerpiç tam da bu noktada depreme dayanımı ile ön plana çıkan bir yapım tekniği. Nader Khalili'nin ürettiği California'da deprem testlerinden geçmiş bu yapıların farklı yerlerde depremlerden sağlam çıkmış uygulamaları mevcut. Burada önemli noktalardan biri yapının kubbe formunda olması; başka formlarda bu teknikle sağlamlığı sağlamak için farklı müdahaleler, hesaplamalar gerekiyor. Toprağın kötü algısının, "kerpiç evler depremde yıkıldı" haberlerinin biz de farkında olduğumuzdan bu konuda teknik ve bilimsel koşullar sağlanmadan ilerlemekten kaçınıyoruz. Yukarıda bahsettiğimiz gibi keşif gezimizin amaçlarından biri, test için toprak numuneleri almaktı. Bu numuneler şu anda 2 üniversitede teste tabi tutuluyor. Testler sonucunda içlerine katmamız gereken bağlayıcıların oranına (çimento, agrega) karar vereceğiz. Ayrıca projeler çizip CalEarth'den sertifikalı uzmanlarla paylaşıyoruz. Projesine uygun olarak yapılması gereken bu yapıların yine uzmanı eşliğinde yapılması gerekiyor. Bu uzman eşliğinde kurulacak ekibin uygulamayı öğrenmesi, birkaç pratikten sonra çarpan etkisi ile yeni kişilere, sahada tekniği öğretmesi mümkün. Domino etkisi ile çoğalma potansiyeline sahip bir yapı tekniği. Tekniğin bu katılımcı imkanı ve malzemenin kolay tedariki, ayrıca yine sonrasında daha az atık malzeme üretme potansiyeli, üzerine çalışmamızda etkisi olan diğer unsurlar oldular.

YŞ Topluluk temelli olarak hayata geçirilen bu projede kullanıcıların katılımı nasıl bir önem taşıyor ve hangi boyutta gerçekleşiyor?

HİM Kullanıcı katılımı, projelerin sahiplenilmesi hususundaki en önemli konulardan biri. Biz her ölçekte katılımçılıkla birlikte yöntemler geliştirilmesini savunuyoruz. Şu an yıkılan şehirlerin, köylerin yeniden inşasında ise bu katılımçılık çok daha önemli hale geliyor diye düşünüyoruz. Bunu yapmadığınızda, masa başından alınan kararların ya genelde kötü sonuçlar doğuracağını ya da o sonuçları bile doğuramadan uygulanamayacağını düşünüyoruz. Projeye dahiliyetin bölge halkının yapılanları sahiplenmesine ve afet ortamından biraz olsun çıkmasına dair olumlu katkılar sağlayacağını düşünüyoruz. Burada katılımcı olmak veya dahiliyetin, neoliberal dayatmaya dönmüş günümüz yaygın uygulamalarındaki gibi, depremzedelere dayatılmasından bahsetmiyoruz. İmkani olmayanları, herhangi bir şeye zorlamak değil, bu imkanları tepeden inmeden 'birlikte' yaratmak önemli olan. Şu an Kahramanmaraş'ta inşası süren projemizde de sahada olan, ilgi duyan herkese açık bir süreç yürütüyoruz ve bunu çok önemsiyoruz. Kullanıcılarla temaslarımızda da talepleri ve fikirleri birlikte tartışarak projenin detaylandırmasına devam ediyoruz.

YŞ Kahramanmaraş Mimarlar Odası iş birliği ile yine Kahramanmaraş'ta yürüttüğünüz farklı güncel projeler de var. Bunlardan da söz eder misiniz?

HİM Birçok kurum ve topluluğun benzer söylemleri gibi, yakın temas halinde olduğumuz Kahramanmaraş Mimarlar Odası'nın şehrin yeniden inşasına dair birlikteliği, şehrin insanlarının süreçte yer almasını vurgulayan ısrarlı paylaşımlarını bu noktada çok önemsiyoruz. Kaf ile yaptığımız işten sonra ikinci durağımız Kahramanmaraş Mimarlar Odası'nın ofislerini kaybetmiş mimar ve mühendisler için kurmaya başladığı konteyner ofis alanı olacak. Bu alanda yine topluluk merkezi benzeri, kentsel mobilyalar içeren bir sosyal alan yapacağız. Bu alanın özellikle kentin geleceğinin yeniden birlikte hayal edilmesi için meslek insanları ile kentlileri bir araya getiren, ortak tartışmalara imkan sağlayan bir alan olmasını hayal ediyoruz.

YŞ Deprem bölgesinde yürüyen projelerin güncel durumları hakkında bilgi verebilir misiniz?

HİM İlk olarak bölgede bizim de dahil olduğumuz, Oyun Parkı Kolektifi'nin çıkma malzemelerden ürettiği oyun parkının Kahramanmaraş, Sümer Ortaokulu'nun bahçesine yerleştirme işi tamamlandı. Sümer Ortaokulu bölgesindeki Topluluk Merkezi inşasının uygulaması ise devam ediyor ve Mayıs ayı başında tamamlamayı hedefliyoruz. All Hands and Hearts ekibi bu projedeki tasarımı kullanarak Türkoğlu İlçesi'nde bir topluluk merkezi daha inşa edecek. Biz de Türkoğlu 23 Nisan Parkı'nda 'Afet Sonrası Yeniden İnşa' kitapçığımızda da detayları yer alan, Superadobe tekniği ile yapacağımız toprak yapıyı inşa edeceğiz. Yine bahsi geçen bir proje de, Kahramanmaraş Mimarlar Odası ile oluşturacağımız sosyal alan olacak. Ayrıca Mayıs ayı içerisinde Antakya'da ALİKEV, Turkey Mozaik

Foundation ve Mor ve Ötesi ile birlikte ALİKEV'e gençlerin faydalanacağı müzik stüdyoları da içeren yeni bir merkezin tasarım çalışmalarına başlayacağız. Yine yapacağımız bir açık çağrı ile kurgulayacağımız bir tasarım atölyesi olacak. Sonrasında bu yerin uygulamasını da yaz aylarında gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.

YŞ Deprem bölgesinde bu denli büyük bir yıkımın ve can kaybının başlıca sebeplerini nasıl gözlemlediniz?

HİM Kahramanmaraş'tan Hatay'a giderken iki tarafından dağ sıraları olan ova boyunca ilerliyorsunuz. Bu Türkiye'de başka birçok örneği olan fay hattı görünümünün tipik bir örneği. Görmedik, bilmiyorduk dememeniz gereken açık bir coğrafi görüntü. Bu görüntüde ovaya sıkışmış kentler, fazlaca verilmiş imarlar, eksik bilgiler, yanlış uygulamalar, çok uzun yıllardır alınan hatalı kararların yansıması olarak çok daha açık bir yıkım manzarasıyla karşılaşıyorsunuz. Başlıca sebep ülkede deprem gerçeğini kavrayamamış olmamız. Bunu kavramak ve önlem almak için de illa yeni yönetmeliklere, yeni teknolojilere gerek yoktu. Yeni verilerle gereken düzeltmeleri yapmadan önce mevcut kentsel altlıkların düzgün olması gerekirdi. Kentlerimiz çok kötü planlandığı, daha doğrusu plansız oldukları için sonradan yapacağınız iyileştirmeler de ancak noktasal ya da sembolik kalıyor ve böyle bir afet yaşamak malesef kaçınılmaz oluyor. Çok sarsıcı bir doğa olayı olsa da bunu çok daha büyük bir afete dönüştüren doğa değil.

YŞ Halihazırda bölgede konut ihtiyacının giderilmesi için merkezi otorite ve yerel yönetimler bazı hızlı adımlar atıyor. Bölgesel anlamda nitelikli bir planlamadan yoksun atılan bu adımların sonuçları sizce neler olabilir?

HİM Yıkım sonrası bölgelerde bir an önce konuta ulaşma ihtiyacı var ve ciddi bir barınma sorunuyla karşı karşıyayız ancak müşterek alanları, insan ilişkilerini, yerin tarihi ve coğrafi özelliklerini de birlikte önceliklendirmeden yapılacak tepeden inme planların bu ihtiyaçları çözebileceğini düşünmüyoruz. Yaşanabilir konut standartlarına ve yerelin ihtiyaçlarına kulak verilmeden başlanan konut üretiminin, alanlarda sosyal kopuklukları büyütmesinden ve bu durumun yaşanılan kent ile kurulmuş olan bağları yok olma noktasına getirmesinden endişeliyiz.

Ayrıca kentlerin yeniden inşa süreçlerinde, afet sonrası geçici konut tipolojilerinin ve ihtimallerinin de geliştirilmesi, insanca yaşama koşulları bağlamında tartışılması gerektiğini söyleyebiliriz. Birçok afet sonrası modelde barınma sorunlarına karşı aşamalı yöntemler geliştiriliyor. Bu anlamda kalıcı konut sorununa yoğunlaşmak kadar, bir önceki safha olan geçici konut üretimlerinde de refleks kazanabilmek, alternatif modeller üretmek oldukça önemli. İçerisinde bulunduğumuz afetin etki alanı ve yıkımı göz önüne alındığında bunun zaruri olduğunu da söyleyebiliriz aslında. Kalıcı konut planlamaları yapılan kadar, bölge halkının

insanca yaşam koşullarına ulaştırılması da yeni kent planlamasının bir parçası olarak ele alınmalı.

YŞ Savaşlar, kitlesel göçler, doğal afetler ve ekonomik krizler nedeniyle günümüzde insanlığın en önemli sorunlarından biri barınma. Küresel ölçekte mimarlığa en çok ihtiyaç duyan toplulukların malesef tüm dünya genelinde hizmet alamayan topluluklar olduğu görülüyor. Bu ihtiyaçlara rağmen mimarlık bir yandan kapitalizmin araçlarından biri olarak temsiliyetini sürdürürken diğer yandan dünyanın hemen her yerinde varlık gösteren sivil inisiyatiflerin çabalarıyla demokratik, kolektif ve katılımcı tasarım kavramları hem söylemsel düzlemde hem de pratikte her geçen gün daha da yaygınlık kazanıyor. Tam da bu alanda hizmet üreten toplumsal angajmanlı bir sivil inisiyatif olarak siz mimarlığın bu yöndeki geleceğini nasıl görüyorsunuz? Başka bir mimarlık mümkün mü?

HİM Bugün, milyonlarca insanın barınma hakkından mahrum olduğunu ve fiziksel ve ruhsal sağlığını tehdit eden standartlarda yaşadığını söyleyebiliriz. Bir yandan artan spekülasyonla konut hakkının gittikçe finansallaştırılması söz konusuken bir yandan da kamunun neredeyse tamamen konut alanından çekilmiş olmasının konut erişimini borçlara bağımlı hale getirmiş olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, gerçekten de kapitalizmin bu aşamasında büyük bir barınma sorununun içinde olduğumuz gerçeğiyle yüzleşmek zorundayız.

Katılımcı yaklaşımdan uzak, sosyal ayrışmayı pekiştiren, dezavantajlı olmayan kesimlerin sahip olduğu ayrıcalıklı mimarlık hizmetleri ise başka sorunlar ve adaletsizlikler yaratmaya imkan tanıyor; mekan üzerinden adil dağılım talepleri ve bunun aktivizm üretmesi de bizce bu sebeple çok anlaşılır oluyor. Mekansal üretimin ana aktörlerinden olan mimarların ve tasarımcıların, mevzuatları üreten yönetim birimleri ve çözüm arayışındaki kullanıcılarla birlikte yeni dengeler kurması, olasılık arayışlarını gündeme getirmesini önemsiyoruz. Mimarlık, eğitiminde ve üretiminde yüceltilmesi ve dikey hiyerarşide işlemesiyle kabul gören bir pratik. Bu günümüzde söylemde hoş karşılanmadığı için belki demode olan, ancak işleyişinde hala gerçekliğiyle yüzleşilen bir durum. Biz, egemen duruma karşı alternatif yapma biçimleri ve toplumsallaşma olasılıkları için alan yaratmaya çalışıyoruz. Bu arayış, 60'lı yıllardan bugüne Türkiye'de ve dünyada ele alınan kolektif tasarım ve katılımçılık tartışmalarından her zaman ilham alıyor. 6 Şubat depreminin ardından da 'başka türlü bir ihtimal' olarak Düzce Umut Evleri ya da The Iberville Offsites gibi örnekleri incelemek geleceğe motivasyon sağlıyor. Başka bir gelecek, başka bir mimarlık bugünden yaptığınız, sürdürdüğünüz, paylaştığınız sürece mümkün.